

KÚRIA

Bfv.III.855/2012/9.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év február hó 19. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rablás büntette miatt S. E. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a B. Zs. II. rendű terhelt által védője útján, valamint a K. Cs. I. IV. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Sárvári Városi Bíróság 1.B.223/2010/25. számú ítéletét, illetőleg a Szombathelyi Törvényszék 2.Bf.302/2011/44. számú ítéletét B. Zs. II. rendű és K. Cs. I. IV. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 8.420 (nyolcezer-négyszázhusz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Sárvári Városi Bíróság a 2011. április 13. napján kihirdetett 1.B.223/2010/25. számú ítéletével

- bűnösnek mondta ki a II. rendű terheltet társtettesként, a IV. rendű terheltet felbujtóként, csoportosan elkövetett rablás büntetében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont], s ezért

- a II. rendű terheltet 6 év 6 hónap fegyházbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra, a IV. rendű terheltet 6 év

fegyházbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá
- mindkét terhelttel szemben elrendelte egy-egy korábbi ítélettel kiszabott szabadságvesztés végrehajtását, egyebekben pedig
- rendelkezett mindkét terheltet érintően az előzetes letartóztatás beszámításáról, egyetemlegesen kötelezte őket a magánfél javára 308.000 Ft kártérítés és a törvényes mértékű kamat, valamint az állam részére illeték megfizetésére, s egyetemlegesen kötelezte őket 20.780 Ft büntügyi költség megfizetésére.

A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Szombathelyi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2012. március 13. napján hozott 2.Bf.302/2011/44. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a II. rendű és IV. rendű terhelt tekintetében akként változtatta meg, hogy
- a bűncselekmény megnevezéséből mellőzte a csoportosan elkövetésre utalást,

- az egyetemlegesen megfizetendő büntügyi költség összegét 17.780 Ft-ra leszállította, és a II. rendű terheltet külön is kötelezte 3.000 Ft büntügyi költség megfizetésére.

Egyebekben a másodfokú bíróság a II. rendű és IV. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint

- a IV. rendű terhelt a ráhatásával alakította ki társaiban az elkövetési szándékot, ami rábírás, ezért ő felbujtó, a sértett fiának elszállítása pedig önállóan nem értékelhető bűnsegély,

- a III. rendű terhelt szállította a társait a helyszínre, majd onnan el, miáltal segítséget nyújtott az elkövetéshez, ezért ő bűnsegéd,

- a sértettet lefogó II. rendű terhelt és az értékeket felkutató, közben a sértettet késsel is fenyegető I. rendű terhelt pedig társtettes.

Ekként a csoportosan elkövetett rablás büntette elkövetésében négyen vettek részt (Btk. 137. § 13. pont), s mind a négyen a helyszínen vagy annak közelében cselekedtek, midőn a törvényi tényállásszerű magatartást tanúsító I. rendű és II. rendű „végrehajtó” terheltek cselekvését a felbujtó IV. rendű terhelt a sértett fiának helyszínről elszállításával, a III. rendű terhelt pedig a „végrehajtók” oda- és viasszaszállításával, valamint figyelésével is segítette [2/2000. számú BJE].

A másodfokú bíróság a terheltek bűnösségének a megállapítását okszerűnek, a cselekmény minősítését törvényesnek értékelte. A bűncselekmény megnevezéséből a BKv 61. számú vélemény 1.a) pontjára hivatkozással mellőzte a „csoportosan elkövetett” kitételt, mert főszabály, hogy a megnevezés a Btk. különös részi alcímével történik.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt a védője útján, és a IV. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati

indítványt.

A Kúria a felülvizsgálati ügyeket egyesítette.

A II. rendű terhelt a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának első fordulatát megjelölve, a rablás büntette Btk. 321. § (1) bekezdése szerinti alapesetének minősítése és a büntetés enyhítése érdekében terjesztette elő az indítványát.

Indokai szerint

- a csoportosan elkövetett rablás büntettekénti minősítés téves, mivel a terheltek kifigyelték, hogy a sértett 6 és 7 óra között szokott boltba menni, és távollétében „besurranásos lopást” kívántak elkövetni,
- a IV. rendű terhelt felbujtása és a III. rendű terhelt figyelése is kizárólag ehhez járult, mert személy elleni erőszak alkalmazásában nem állapodtak meg,
- álláspontját „a megállapított tényállással szemben” fejtette ki.

A IV. rendű terhelt védője törvénysértő minősítés miatt, lopáskénti minősítés és enyhítés, a végrehajtás felfüggesztése érdekében terjesztette elő az indítványát.

Indokai szerint

- csak annyi bizonyított, hogy a IV. rendű terhelt a pénz megszerzésére bujtotta föl a társait, és a pénzt az idős sértettől besurranással is meg lehetett volna szerezni,
- nem bizonyított, hogy a IV. rendű terhelt tudta vagy tudnia kellett, hogy a tettesek erőszakot alkalmaznak majd, azaz a lopásnak készülő elkövetés rablásba fordul, a IV. rendű terhelt az elkövetéskor ezen tényről nem tudott, így a Btk. 27. § (1) bekezdése szerint a rablásért nem büntethető,
- a IV. rendű terhelt valóban azt nyilatkozta a tárgyaláson, hogy nem érdekelte, hogy a sértett elmegy-e a boltba, ám ebből sem következik az erőszak alkalmazásának tudata,
- egyebekben pedig a IV. rendű terhelt nem is volt egy csoport tagjaként bűnsegéd, mert a munkáltatójának kívánalmára minden munkanapon reggel munkába vitte a sértett fiát, vagyis az nem az elkövetést szolgálta, s így közömbös, hogy „a bűncselekmény elkövetésének időpontját az elkövetők ehhez a cselekményhez kötötték”.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1936/2012. és a BF.2600/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványokat egyaránt törvényben kizártnak tartotta, és tanácsulésen az elutasításukat szorgalmazta.

A Legfőbb Ügyészség utalt rá, hogy az eljáró bíróságok egyaránt megállapították, miszerint valamennyi terhelt szándéka rablásra irányult (elsőfokú ítélet 18. oldal utolsó és 19. oldal 1.

bekezdés, másodfokú ítélet 2. oldal 5-6. bekezdés). A tudati tények vitatása az irányadó tényállás támadását jelenti, ami törvényben kizárt (BH 2011/3.).

A IV. rendű terheltet érintően jelezte, hogy a bűnsegédi-jellegű magatartás vitatásának jelentősége sincs, mert a másik három terhelt részvétele az ő tevőleges közreműködése nélkül is megalapozza a csoportos elkövetés megállapíthatóságát.

A II. rendű terhelt 2013. február 6-án kelt észrevétele szerint a IV. rendű terhelt lopásra adott tippet, a sértett fiát ezért vitte el dolgozni, és a III. rendű terheltnek is lopásról volt tudomása, valamint neki, a II. rendű terheltnek a szándéka sem irányult rablásra.

A III. rendű terhelt az elkövetést figyelemmel nem segíthette, mert egy kilométerre várakozott. Sételmezte még, hogy enyhítő körülményként nem vették figyelembe, miszerint még nem volt börtönben, fiatal felnőtt és súlyos beteg édesanyjának hivatalos ápolója.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A II. rendű terhelt védője az indítványt fenntartotta. Álláspontja szerint a tényállásban nincs szó a III. rendű és a IV. rendű terheltek szándékáról, ezért nem derül ki, hogy miért tudtak volna az erőszakról. Így az elkövetés csoportoskénti minősítésének nincs alapja.

A IV. rendű terhelt védője is fenntartotta az indítványt, és egyetértőleg csatlakozott a II. rendű terhelt védőjének álláspontjához.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratban foglaltakat ugyancsak fenntartotta. Kifejtette, hogy az ítéleti tényálláshoz tartozik az indokolás bármely részében rögzített ténymegállapítás, ideértve a terheltek tudatára vont következtetéseket is. Az indítványok indokai eltérő, a terheltek védekezésében foglaltakra épülő tényállás esetén foghatnának helyt.

A IV. rendű terhelt csatlakozott a védője által mondottakhoz, és megbánását hangoztatta.

A felülvizsgálati indítványok nem alaposak.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja.

Felülvizsgálatban a felülbírálat

- az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés],
- a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és
- főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött.

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés].

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A tény- és jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének a megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, valamint a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az eljárt bíróság azonban nem sértett törvényt, amikor a II. rendű és a IV. rendű terhelt bűnösségét megállapította és a felrótt cselekmények minősítése is törvényes, miként a kiszabott büntetés is.

A Btk. 321. §-ának (1) bekezdése szerint, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez, a rablás büntettét követi el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő; ha pedig a (3) bekezdés c) pontjának második fordulata szerint a rablást csoportosan követik el, a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés.

Az elkövetés csoportos, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt (Btk. 137. § 13. pont), amikoris három vagy több személy a bűncselekmény helyszínén vagy annak közelében tettesként (társtettesként), illetve - a tettes (társtettes) mellett - részesként: bűnsegédként vagy önállóan nem értékelhető bűnsegédi

magatartást is kifejtő felbujtóként vesz részt a bűncselekmény elkövetésében (2/2000. büntető jogegységi határozat).

A Btk. 19. §-a szerint elkövetők a tettesek (tettes, közvetett tettes, társtettes) és a részesek (felbujtó, bűnsegéd). Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg [Btk. 20. § (3) bekezdés]. Felbujtó az, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír [Btk. 21. § (1) bekezdés]. Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt [Btk. 21. § (2) bekezdés].

Az irányadó tényállás a következőket tartalmazza - azzal, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (BH 2006/392.):

- a IV. rendű terhelt közölte a III. rendű terhelttel, hogy munkatársa és annak idős édesanyja valószínűleg sok készpénzt tartanak odahaza, amit meg lehetne szerezni, amikor ő a munkatársával reggel dolgozni megy, és annak idős édesanyja egyedül marad otthon,
- a III. rendű terhelt a kapott tippről értesítette az I. rendű és a II. rendű terhelteket, és elhatározták a pénz megszerzését,
- történt egy korábbi sikertelen kísérlet is 2010. február 27-én, amelyből egyértelműen megállapítható volt, hogy a 6 óra utáni behatolás esetében a sértett otthon lesz: erről, mivel a korábbi kísérleten jelen volt, egyértelműen tudnia kellett a III. rendű terheltnek és ezen körülményről tájékoztatták a IV. rendű terhelteket is (elsőfokú ítélet 17. oldal utolsó előtti bekezdés),
- a III. rendű és a IV. rendű terhelt nem foglalkozott azzal a körülménnyel, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt milyen módon szerzi meg az értékeket, a korábbi kísérlet kudarca után tudatosulnia kellett bennük, hogy társaik a sértett otthonléte esetében is el fogják követni a bűncselekményt (elsőfokú ítélet 19. oldal 1. bekezdés),
- a terheltek tudatában voltak annak, hogy milyen bűncselekmény elkövetésére fog sor kerülni (elsőfokú ítélet 18. oldal 4. bekezdés), valamennyi terhelt szándéka rablásra irányult (másodfokú ítélet 2. oldal 5-6. bekezdés),
- a terheltek 2010. március 4-én 6 óra tájban megbeszélték az elkövetés részleteit a IV. rendű terhelt lakásánál,
- a IV. rendű terhelt gépkocsijával átment a sértetti helységbe, és onnan dolgozni vitte a munkatársát,
- a IV. rendű terhelt mozgását társai a III. rendű terhelt által vezetett gépkocsival követték, s látták, hogy a IV. rendű terhelt elszállította a munkatársát,
- a III. rendű terhelt a gépkocsiban maradva a helyszín közelében várakozott a társaira, és figyelésével segítette tevékenységük

zavartalanságát,

- a kesztyűt és maszkot húzó I. rendű és II. rendű terheltek átmásztak a sértetti ház kerítésén, a nyitott bejárati ajtón át behatoltak a házba, ahol a sértettől pénzt követeltek,
- a II. rendű terhelte a sértett kezeit erősen összefogta, s mindvégig lefogva tartotta, mialatt az I. rendű terhelte készpénzt és ékszereket kutatott föl, vett el, miközben a sértettet késsel hadonászva megöléssel is fenyegette, végül úgy távoztak, hogy az I. rendű terhelte gázspray-vel a sértett arcába fújt, a II. rendű terhelte pedig a bejárati ajtót kívülről kulcsra zárta,
- az elkövetés 6 óra és 6 óra 20 perc között történhetett (elsőfokú ítélet 18. oldal 2. bekezdés),
- a sértett az ajtó kisablakán kinyúlva az ajtót kinyitotta, és segítségért kiáltozva az utcára szaladt,
- az I. rendű és a II. rendű terhelte az őket váró III. rendű terhelte gépkocsijához szaladt, s elhajtottak a helységből,
- a készpénzen az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek megosztottak, az ékszerek holléte ismeretlen.

Mindehhez képest az irányadó tényállás alapján kétségtelen, hogy a terheltek valamennyien rablást követtek el, mégpedig csoportosan.

A rablási szándék a „végrehajtók”, az I. rendű és a II. rendű terheltek tekintetében vitathatatlan.

Az I. rendű terhelte a sértett kezeit erősen összefogta, s mindvégig lefogva tartotta, azaz olyan mérvű akaratot megtörő erőszakot (vis absoluta) alkalmazott, hogy a sértett nem tudott az akaratának megfelelő magatartást tanúsítani.

A II. rendű terhelte az értékeket fölkutatta, elvette, valamint közben a sértettet késsel hadonászva megöléssel is fenyegette, ami kiegészítette a sértettel szemben a társa által alkalmazott erőszakot.

A rablás - leegyszerűsítve - személy elleni erőszakos lopásban áll, s mivel a törvényi tényállásnak az I. rendű terhelte az egyik elemét (erőszak), a II. rendű terhelte mindkét elemét (élet elleni közvetlen fenyegetés, elvétel) kimerítő cselekvőséget fejtettek ki, társtettesei a rablásnak (BH 1984/255., BH 1990/461., BH 1999/96. II., BH 2004/97. I., BH 2005/128. I.).

A felülvizsgálati indítványok azt vitatták, hogy az elkövetésben a III. rendű és a IV. rendű terhelte nem rablási szándékkal vett részt, hanem abban a tudatban, hogy lopásra kerül sor, miáltal a II. rendű és a IV. rendű terhelte nem tartozhatna a csoportos rablásért felelősséggel.

A vitatás valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság

mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és ezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását, valamint - nyilvánvalóan ennek folyamányaként - a cselekmények minősítését, ami felülvizsgálatban kizárt.

Kétségtelen továbbá és az indítványok által sem vitatott, hogy társai rábírója, vagyis felbujtója a „tippadó” IV. rendű terhelt, míg a bűnsegéd a társait oda- és viasszaszállító III. rendű terhelt volt.

Megjegyzzi a Kúria, hogy a más dolgának elvételére készülóban - értelemszerűen - eleve föl kell, hogy merüljön az elkövetési mód vagylagossága, tehát az, hogy sor kerülhet erőszak, fenyegetés igénybevételére.

Az elkövetési mód előre látható vagylagossága iránti közöny szabad mandátumot ad a „végrehajtóként” cselekvő számára, ami az elkövetésben felbujtással és/vagy bűnsegéllyel közreműködő felelősségét a „végrehajtó” cselekvőségéhez rendeli, ha a felbujtó és/vagy a bűnsegéd a közreműködésének - noha tehetné - maga nem állít korlátot. Tehát nem köti meg az elkövetőt, a tetteit mindenekelőtt az elkövetés helyének, idejének és módjának a megválasztásában.

Az irányadó tényállás szerint pedig a közreműködés korlátozásra nem került, ezért utólagosan, felülvizsgálatban sem teremthető meg ennek az alapja.

Következésképpen a felrótt cselekmények törvényi tényállásszerűek, és azok minősítése is megfelel a büntető anyagi jognak.

A rablás csoportos elkövetésére nézve a Kúria egyetértett az eljáró bíróságok álláspontjával, miután az megfelel a Btk. 137. §-ának 9. pontjában és a 2/2000. büntető jogegységi határozatban meghatározott - és pontosan hivatkozott - feltételeknek. A Kúria utal még arra is, hogy a rablás csoportosan elkövetettként minősítése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az elkövetők tettesek vagy részesek (BH 1981/270.).

A Kúria egyebekben is osztotta az eljáró bíróságok jogi értékelését.

A III. rendű terhelt a (fizikai) bűnsegélyt a „végrehajtó” I. rendű és II. rendű terhelt helyszínre szállításával és onnan elszállításával már önmagában is kifejtette, a helyszín közelében végzett figyelése csak további segítése volt a sértetti értékek elvételének, amit a II. rendű terhelt utóbb már az irányadó tényállással szemben, tehát törvényben kizárt módon próbált

cáfolni.

A kétségtelenül felbujtói magatartást kifejtő IV. rendű terhelt a sértettre támadást közvetlenül megelőzően az idős sértett fiának elszállítással (fizikai) bűnsegélynek megfelelő további cselekvőséget is végzett. A IV. rendű terhelt ezzel aktuálisan kiiktatta a sértett védelmét, a védtelenül maradt sértettet kiszolgáltatta a „végrehajtó” társainak.

Az pedig, hogy a IV. rendű terhelt más napokon is munkába szállította a sértett fiát, nem bír jelentőséggel, mert cselekvősége aznap elsődlegesen más célt, éspedig a sértetti értékek elvételét szolgálta.

Az elkövetés során előfordulhat, miként a IV. rendű terhelt tekintetében, hogy egy személy többféle elkövetési alakzatnak megfelelően cselekszik. A felbujtás és a bűnsegély viszonylatában az utóbbi valóban beleolvad az előbbibe, mert a törvényi szabályozásban az utóbbi egy vonatkozásban enyhébb: a büntetés kétszeres enyhíthetőségére is lehetősége van [Btk. 87. § (3) bekezdés].

Az indítványok másodlagosan a büntetés enyhítésére irányultak.

A büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2012/239.).

Jelen ügyben viszont nem lehet szó arról sem, hogy a kiszabott büntetés törvénytörtő volna.

A terheltek terhére rótt bűncselekmény ugyanis 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ehhez képest a kiszabott, II. rendű terhelt tekintetében 6 év 6 hónap, IV. rendű terhelt tekintetében 6 év szabadságvesztés büntetés mind a nemében, mind a mértékében törvényes.

A büntetési tétel keretei közötti mérték törvényességének a kérdése pedig felülvizsgálatban kizárólag akkor vizsgálható, ha a büntetés a felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénytörtő minősítés folytán lett kiszabva (BH 2011/97.).

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, s a II. rendű és a IV. rendű terhelt tekintetében a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban kirendelt védői díjként felmerült bünygyi költséget a Be. 429. § (1) bekezdése záró fordulata alapján az állam viseli.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. február 19.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Németh Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

írnok
BÉ